

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА
АРХІТЕКТУРИ»

КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА, ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Р. Б. Папірник

освітня 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інтелектуальна власність

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 192 «Енергоаудит та енергоефективність в будівництві»
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-наукова програма Енергоаудит та енергоефективність в будівництві»
(назва освітньої програми)

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

форма навчання денна
(денна, заочна, вечірня)

розробник Бабенко Валентина Андріївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

У сучасний період знання та інформація перетворилися на провідний невідчужуваний, структурно багатоманітний та непередбачуваний ресурс нового суспільства, на якому ґрунтується інтелектуальна діяльність та інтелектуальна власність. Необхідною умовою ефективного створення й використання об'єктів інтелектуальної власності в Україні є наявність національної патентної системи, основними завданнями якої є охорона економічних і моральних прав авторів об'єктів, а також стимулювання творчої активності громадян у рамках державної політики, сприяння розширенню й використанню об'єктів права інтелектуальної власності на внутрішніх і зовнішніх ринках. Програма вивчення навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність» складена відповідно до освітньої програми підготовки магістра спеціальності 192 «Енергоаудит та енергоефективність в будівництві»

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			I	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т. ч:	30		30	
лекції	30		30	
лабораторні роботи				
практичні заняття				
Самостійна робота, у т. ч:	60		60	
підготовка до аудиторних занять	30		30	
підготовка до контрольних заходів	4		4	
виконання курсового проекту або роботи				
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	26		26	
Підготовка до екзамену				
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни. гуманізація та інформатизація вищої технічної освіти через ознайомлення з правовою базою та отримання студентами комплексу знань із правових аспектів охорони та захисту інтелектуальної власності.

Завдання дисципліни - сформувати розуміння поняття «інтелектуальна власність» на основі теорій власності;

- розвивати творче мислення студентів;
- виробити навички роботи з нормативними та законодавчими документами у сфері інтелектуальної власності;
- систематизувати знання з основ інтелектуальної власності;
- збагатити запас наукової термінології з фаху;
- розвинути у студентів навички укладати первинні документи для оформлення прав на об'єкти інтелектуальної власності.
- сформувати вміння щодо оформлення документів на об'єкти інтелектуальної власності, поширених у професійній діяльності, зокрема оформлення заявок на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, тощо;
- виробити навички самоконтролю при опрацюванні законодавчих документів та тем, які не викладалися на лекціях;
- розвинути навички вільно оперувати набутими знаннями при написанні наукових робіт (рефератів, статей, тез тощо).

Пререквізити дисципліни:

Технічні засоби обстеження та енергоаудиту будівельних споруд; Основи проектування енергоефективних будівель; Методика наукових досліджень; Законодавство, стандарти, норми Європи і України, що регулюють питання енергоефективності будівель стійкого розвитку, зеленого будівництва;

Постреквізити дисципліни: Сучасні ресурсозберігаючі технології виробництва будівельних матеріалів; Сучасні архітектурно-конструктивні рішення будівель і споруд; Автоматизоване проектування енергоефективних будівель; Інформаційні системи в галузі енергоефективних будівель; Патентознавство та ліцензування наукової продукції

Компетентності

- **ЗК1** Здатність абстрактно мислити, аналізувати та синтезувати.
- **ЗК3**. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК5**. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
- **ЗК6**. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК7**. Здатність до оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

- **Знати, вміти:**

- ЗР1.** Знати та розуміти законодавство в області інтелектуальної власності та скласти алгоритм написання заявочних матеріалів при проведенні охоронних заходів;
- ЗР2.** Використовувати способи та методи проведення охоронних заходів щодо технічних рішень та іншої наукової інформації;
- ЗР3.** Вміти грамотно використовувати умови ліцензування при передачі прав інтелектуальної власності;
- ЗР4.** Проводити патентні дослідження для виявлення рівня техніки; представляти технічне рішення та інші наукові розробки згідно вимог законодавства в області інтелектуальної власності;
- ЗР5.** Використовувати наукометричні платформи, сучасні інформаційні і комунікаційні технології в сфері будівництва та цивільної інженерії;
- ЗР10.** Застосовувати набуті знання при розробці та управлінні проектами, генерувати нові ідеї та адаптуватися і діяти в новій ситуації.
- ЗР11.** Використовувати основні компоненти системи вищої освіти, зміст, засоби, форми, методи навчання і виховання студентів при плануванні занять у ВНЗі; у ЗВО?
- ЗР12.** Використовувати новітні методи і форми організації самостійної роботи студентів та особливості оцінювання їх пізнавальної діяльності у вищій школі;
- ЗР14.** Використовувати методи наукових досліджень на рівні магістра, використовуючи комп'ютерні засоби та програмні продукти при проведенні наукових досліджень.

Методи навчання При викладанні курсу «Інтелектуальна власність» використовуються **методи навчання за джерелом отримання знань, зокрема:**

1. **Словесні методи**, які дозволяють в найкоротший термін передати, велику за обсягом, інформацію, поставити перед студентами проблеми і вказати шляхи їх вирішення. Використовуються такі види словесних методів: лекція, пояснення, бесіда (співбесіда), дискусія.

2. **Наочні методи** – використовуються при викладанні курсу «Інтелектуальна власність» у взаємозв'язку зі словесними і практичними методами і призначені для ознайомлення студентів за допомогою презентацій з об'єктами права інтелектуальної власності за допомогою схем, таблиць, класифікацій, малюнків, тощо. Впровадження технічних засобів в навчальний процес, зокрема демонстрації презентацій, розширює можливості наочних методів навчання.

3. **Практичні методи** (студенти отримують знання і виробляють вміння, виконуючи практичні дії (завдання для самостійної роботи).

Робота з підручниками, законодавчими документами, основною та допоміжною літературою з курсу це один з найважливіших методів навчання, який здійснюється головним чином під час самостійної роботи студентів. При цьому студенти використовують прийоми самостійної роботи з друкованими джерелами: **конспектування, цитування, анотування, рецензування, тощо.**

Форми організації навчання колективні, групові

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1 Основи інтелектуальної власності					
Тема 1. Вступ до інтелектуальної власності. Поняття права інтелектуальної власності.	6	2			4
Тема 2. Інтелектуальна діяльність як економічна основа інформаційного суспільства.	6	2			4
Тема 3. Історія права інтелектуальної власності.	6	2			4
Тема 4. Об'єкти права інтелектуальної власності.	6	2			4
Тема 5. Суб'єкти права інтелектуальної власності.	6	2			4
Тема 6. Система правової охорони та захисту у сфері інтелектуальної власності в Україні.	6	2			4
Тема 7. Джерела законодавства з питань інтелектуальної власності.	6	2			4
Тема 8. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності.	6	2			4
Тема 9. Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія	6	2			4
Тема 10. Інтелектуальний капітал та його роль в умовах інформаційного суспільства	6	2			4
Тема 11. Комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності	6	2			4
Тема 12. Оцінювання об'єктів інтелектуальної власності в ринковій економіці.	8	4			4
Тема 13. Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності в умовах глобалізації економіки.	6	2			4
Тема 14. Роль та значення інтелектуальної власності у формуванні національної інноваційної системи.	10	2			8
Разом за змістовим модулем 1	90	30			60
Усього годин	90	30			60

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ лекційного заняття	Тема заняття	Кількість годин
	Змістовий модуль 1 Основи інтелектуальної власності	
1.	Введення в інтелектуальну власність. Поняття права інтелектуальної власності. Поняття інтелектуальної власності. Види інтелектуальної діяльності. Право інтелектуальної власності. Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності.	2
2.	Інтелектуальна діяльність як економічна основа інформаційного суспільства. Концепції інформаційного суспільства та інтелектуальної економіки.	2

	Інформація та знання як визначальні чинники постіндустріального розвитку. Місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку суспільства.	
3.	Історія права інтелектуальної власності. Історія розвитку патентного права (права промислової власності). Становлення права на товарні знаки. Еволюція авторського права та суміжних прав. Історія розвитку законодавства про охорону нетрадиційних результатів інтелектуальної діяльності. Еволюція права інтелектуальної власності в Україні.	2
4.	Об'єкти права інтелектуальної власності. Об'єкти авторського права та суміжних прав. Об'єкти права промислової власності. Об'єкти засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту товарів та послуг. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.	2
5.	Суб'єкти права інтелектуальної власності. Автори – творці об'єктів права інтелектуальної власності. Роботодавці як суб'єкти права інтелектуальної власності на твори, створені при виконанні службового завдання. Заявники як суб'єкти права інтелектуальної власності. правонаступники як суб'єкти права інтелектуальної власності.	2
6.	Система правової охорони та захисту у сфері інтелектуальної власності в Україні. Державна система охорони та захисту інтелектуальної власності в Україні. Правова охорона об'єктів права промислової власності. Правова охорона об'єктів авторського права та суміжних прав. Правова охорона нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.	2
7.	Джерела законодавства з питань інтелектуальної власності. Законодавчі акти України з питань інтелектуальної власності. В Нормативно-правові акти органів виконавчої влади України з питань інтелектуальної власності. Міжнародні договори України у сфері інтелектуальної власності.	2
8.	Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності. Захист об'єктів права промислової власності. Захист об'єктів авторського права та суміжних прав. Захист нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.	2
9.	Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія. Еволюція теорії власності. Економіко-правовий зміст інтелектуальної власності. Структура інтелектуальної власності. Суперечності інтелектуальної власності.	2
10.	Інтелектуальний капітал та його роль в умовах інформаційного суспільства Інтелектуальна власність – складова інтелектуального капіталу за економічним змістом. Сутність інтелектуального капіталу. Структура та специфіка інтелектуального капіталу.	2

11.	Комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності. Проблеми комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності. Сутність комерціалізації інтелектуальної власності. Ліцензійні угоди, їх структура та класифікація. Економічна ефективність ліцензування.	2
12, 13.	Оцінювання об'єктів інтелектуальної власності в ринковій економіці. Специфіка вартісного оцінювання об'єктів права інтелектуальної власності. Основні підходи до оцінки об'єктів права інтелектуальної власності. Організація процесу оцінювання вартості об'єктів права інтелектуальної власності та етапи проведення оцінювання.	4
14.	Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності в умовах глобалізації економіки Міжнародна система інтелектуальної власності. Міжнародне співробітництво у сфері патентного права. Міжнародні аспекти охорони та захисту авторського та суміжних прав. Проблеми формування глобального ринку прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність в епоху Інтернету.	2
15.	Роль та значення інтелектуальної власності у формуванні національної інноваційної системи. Роль інтелектуальної власності в сучасній економіці. Проблеми та перспективи розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні. Інтелектуальна економіка – складова інноваційної моделі розвитку. Інноваційна модель розвитку економіки та її стратегія.	2

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття не передбачені навчальним планом

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
	Підготовка до аудиторних занять	30
1	Нормативна та законодавча база України у сфері інтелектуальної власності. Конституція України	2
2	Цивільний кодекс України (книга 4 – Право інтелектуальної власності)	2
3	Закон України «Про власність»	2
4	Закон України «Про авторське право і суміжні права»	2
5	Закон України про охорону прав на винаходи і корисні моделі»	2
6	Закон України «Про охорону прав на промислові зразки»	2
7	Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»	2
8	Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів»	2

9	Закон України «Про науково-технічну інформацію»	2
10	Закон України «Про інноваційну діяльність»	2
11	Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності»	2
12	Паризька конвенція про охорону промислової власності	2
13	Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів	2
14	Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій ефірного мовлення (Римська конвенція)	2
15	Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода TRIPS)	2
	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:	26
1.	Місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку суспільства.	2
2.	Історія розвитку законодавства про охорону нетрадиційних результатів інтелектуальної діяльності.	2
3.	Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.	2
4.	Правонаступники як суб'єкти права інтелектуальної власності.	2
5.	Правова охорона нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.	2
6.	Нормативно-правові акти органів виконавчої влади України з питань інтелектуальної власності.	2
7.	Захист нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.	2
8.	Суперечності інтелектуальної власності.	2
9.	Економічна ефективність ліцензування.	2
10	Проблеми формування глобального ринку прав на об'єкти права інтелектуальної власності.	2
11	Інтелектуальна власність в епоху Інтернету.	2
12	Інтелектуальна економіка – складова інноваційної моделі розвитку.	2
13	Інноваційна модель розвитку економіки та її стратегія.	2
	Підготовка до контрольних заходів	4

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Письмовий контроль (тестування).

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Підсумкова оцінка за змістовим модулем 1 виставляється студентам, які виконали всі види робіт і набрали не менше 60 % від 100 балів протягом семестру.

Оцінка в 100 балів – це середньоарифметична оцінка з виконання таких видів робіт:

аудиторна робота (100 балів) – оцінювання роботи студентів під час лекційних занять (включає наявність конспекту роботи на аудиторному занятті, виконання ситуаційних завдань, перевірочних тестів);

наявність конспекту роботи на аудиторному занятті (100 балів);

конспект роботи на аудиторному занятті оцінюється:

100-84балів за умови наявності в ньому матеріалів згідно з тематичним планом; законспектованого лекційного матеріалу, виконаних ситуаційних та тестових завдань під час аудиторних занять;

85-75 балів за умови наявності в ньому матеріалів згідно з тематичним планом; законспектованого лекційного матеріалу;

74-60 балів якщо студент конспектує за лектором, але не уважно, з пропусками; у конспекті відсутні виконані ситуаційні та тестові завдання;

50-0 балів якщо робота студента на аудиторному занятті не підтверджується виконанням аудиторних завдань в конспекті студента.

конспект поза аудиторної самостійної роботи студента оцінюється:

60-50 балів за умови наявності в ньому матеріалів винесених на самостійне опрацювання.

самостійна робота (100 балів) – оцінювання роботи студентів під час лекційних занять (включає наявність конспекту самостійної роботи на аудиторному занятті);

наявність конспекту самостійної роботи (100 балів);

конспект самостійної роботи оцінюється:

100-84 балів за умови наявності в ньому матеріалів згідно з планом самостійної роботи; законспектованого матеріалу, якщо студент виконав усі види запропонованих робіт. Кожне опрацьоване законодавче джерело та кожне опрацьоване самостійне питання програми оцінюються по 5 балів і студент може набрати у сумі 100 балів.

85-75 балів за умови наявності в ньому матеріалів згідно з планом самостійної роботи; законспектованого матеріалу, якщо студент виконав не усі види запропонованих робіт.

74-60 балів за умови наявності в ньому матеріалів згідно з планом самостійної роботи; законспектованого матеріалу, в залежності від того, скільки запропонованих видів робіт виконав студент.

50-0 балів якщо робота самостійна робота студента підтверджується виконанням завдань на 50%.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична між оцінкою змістового модуля 1 та оцінкою підсумкового контролю:

підсумковий контроль (100 балів): виконання студентом підсумкової контрольної роботи з тестових завдань. Підсумкова контрольна робота має тридцять варіантів, кожен з яких включає десять практичних завдань з тем пройденого матеріалу - тестів. Правильна відповідь на кожне тестове завдання оцінюється у 10 балів. У сумі студент може набрати 100 балів.

Порядок зарахування пропущених занять: студент виконує письмову роботу (реферат) за планом пропущеної теми лекційного заняття та захищає його в години консультацій викладача.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андрощук Г. А., Крайнев П. П. Экономическая безопасность предприятия: Защита коммерческой тайны. — Монография. — К.: Ин Юре, 2000. - 400 с.
2. Андрощук Г. А., Работягова Л. И. Патентное право: правовая охрана изобретений. — Учебное пособие. — К.: МАУП, 1999. — 212 с. .
3. Бабенко В. А., Лимар А. П. Интеллектуальна власність: навч. посіб. / В. А.Бабенко, А. П.Лимар.— Д.: ДРІДУ НАДУ. – 2011.— 153 с.
4. Бабенко В. А., Омелян-Скирта Н. Г. Основи інтелектуальної власності: навч. посіб. / В. А. Бабенко, Н. Г. Омелян-Скирта.— Д.: ПДАБА, - 2011.— 140 с.
5. Базилевич В.Д. Интеллектуальна власність: Підручник,-2-ге вид.,-К.:Знання,2008.- 431с.
6. Белов В. В., Витопись Г. В., Денисов Г. М. Интеллектуальная собственность. Законодательство и практика его применения: Учеб. пособие. - М.: Юрист, 2002. – 288 с.
7. Бондаренко С. В. Авторське право і суміжні права. -К.: Ін-ст. інт. власн. і права, 2004. - 260 с

8. Бутнік-Сіверський ОБ. Економіка інтелектуальної власності. - К.: Ін-ст. інт. власн. і права, 2004. - 296 с.
9. Введение в интеллектуальную собственность // ВОИС, 1998. — 652 с.
10. Добриніна Г.П., Пархоменко В.Д. Патентна інформація і документація. Патентні дослідження. - К.: Ін-ст. інт. власн. і права, 2004. - 96 с
11. Жаров В.О. Захист права інтелектуальної власності. - К.: Ін-ст. інт. власн. і права, 2004. - 64 с.
12. Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії і практики: Зб. наук. статей / За ред. Ю. С Шемшученка, Ю. Л. Бошицького. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. — 424 с.
13. Інтелектуальна власність: словник-довідник / За заг. ред. О. Д. Святоцького: У 2-х т. - К.: Ін Юре, 2000.
14. Капица Ю. М. Экспорт-импорт технологий: правовое регулирование. Национальная Академия Украины. Центр интеллектуальной собственности и передачи технологий. — К., 2000. — 106 с.
15. Кириченко І.А. Судова експертиза: охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності. - К.: Ін-ст. інт. власн. і права, 2004. - 144 с.
16. Кожарская И.Ю., Прахов Б. Г. Патентное право. - К.: Инст. интелл. собств. и права, 2003. - 140 с.
17. Кохановська О. В. Правове регулювання у сфері інформаційних відносин. - К., 2001. - 212 с.
18. Крайнев П. П., Работягова Л. І., Дятлик І. І. Патентування винаходів в Україні / За ред. П. П. Крайнева: Монографія. — К.: Ін Юре, 2000. - 340 с.
19. Макагонова А. В. Авторское право: Учеб. пособие. — М.: Юрид. лит., 1999. - 288 с.
20. Мельник О. М. Проблеми охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності в Україні. — Харків. 2002. — 362 с.
21. Охорона промислової власності в Україні: Монографія / За ред. О. Д. Святоцького, В. Л. Петрова. - К.: Ін Юре, 1999. - 400 с.
22. Цыбулев П.Н. Оценка интеллектуальной собственности. - К.: Ін-ст. інт. власн. і права, 2003. - 184 с.

Допоміжна.

1. Захист прав інтелектуальної власності: Досвід Сполучених Штатів Америки. — Зб. документів, матеріалів, статей. / За заг. ред. О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. — 368 с.
2. Підпригора О. Проблеми системи законодавства України про інтелектуальну власність // Інтелектуальна власність. — 2000 - № 3. — С 3-14.
3. Право інтелектуальної власності України: Конспект лекцій / Авт.: В.М.Крижна, Н.С. Яркіна.; За ред. В.І.Борисової.-Х.: Нац.юрід.акад.України, 2008.-112с.
4. Промислова власність: Законодавчі та нормативні акти. У 3-х т. / Укладач П. М. Цибульов. — К.: УкрІНТЕЛ, 1998. Т. 1.: Законодавство України з питань промислової власності. — 138 с; Т. 2.: Відомчі нормативні акти України з питань промислової власності. — 310 с; Т. 3.: Міжнародні угоди з питань промислової власності. — 124 с.
5. Тофило А. В. Экспертиза объектов интеллектуальной собственности: заявки на изобретения и полезные модели. - К.: Инст. интелл. собств. и права, 2004. - 176 с.
6. Шинкаренко М. Показники доцільності у сфері охорони промислової власності: підсумки 2000 року // Інтелектуальна власність. — 2001 - № 4. - С. 14-26.
7. Шишка Р. Б. Охорона права інтелектуальної власності. Авторсько-правовий аспект. — Харків, 2002. — 368 с.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
2. <http://www.mon.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України
4. <http://www.kmu.gov.ua/>
5. Сервер Верховної Ради України
6. <http://iportal.rada.gov.ua/>
7. Веб-портал Європа
8. <http://en.academic.ru/dic.nsf/enwiki/>
9. Бюлетень Європейського Союзу
10. <http://europa.eu/>
11. Інформаційно-документаційний фонд Ради Європи в Україні
12. <http://www.coe.kiev.ua/>
13. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Ел. ресурс].– Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>

Розробник _____ (В.А. Бабенко)

(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (Е. Л. Юрченко)

(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
українознавства, документознавства та інформаційної діяльності
Протокол від « 01 » жовтня 2019 року № 4